

Ülevaade toiduainetetööstuse osatähtsusest riigi majanduses 2006. aasta

2006. aastal toodeti toiduainetetööstusettevõtete poolt kokku 14,9 miljardi krooni eest toodangut, mis moodustab töötleva tööstuse kogutoodangust 17% (tabel 1). Suurima osa Eesti toiduainetetööstuse toodangumahust annavad jätkuvalt piimatööstus 28%, jookide tööstus 21% ja lihatööstus 18%.

Tabel 1. Toiduainetetööstuse toodang ja eksport jooksevhindades (miljonit krooni), 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
Tööstustoodang							
Tegevusalad kokku	52 583	60 371	68 116	76 177	86 121	82 469	97 203
Töötlev tööstus	45 513	52 554	59 663	66 409	77 023	72 340	86 427
..toiduained ja joogid	9 776	11 101	11 384	11 737	13 268	12 935	14 924
..toiduainete ja jookide osatähtsus kogu töötlevas tööstuses, %	21,5	21,1	19,1	17,7	17,2	17,9	17,3
...liha ja lihatooted	1 500	1 800	1 931	2 073	2 314	2 344	2 711
...kala ja kalatooted	1 514	1 934	1 724	1 448	1 381	1 033	1 365
...piimatooted	2 557	2 916	2 815	2 930	3 892	3 917	4 203
...jahu ja tangained	56	99	130	180	202	..	..
...valmisloomasöödad	240	296	344	308	358	254	295
...leiva ja pagaritooted	1 010	1 134	1 205	1 275	1 352	1 874	2 072
...joogid	1 893	1 810	1 966	2 134	2 278	2 586	3 147
Toodangu müük ekspordiks							
Tegevusalad kokku	23 915	28 191	31 516	36 042	41 443	42 986	50 234
Töötlev tööstus	23 215	27 789	31 033	35 513	40 917	42 032	49 379
..toiduainete ja jookide tootmine	2 794	3 190	3 030	3 222	3 570	3 549	4 139
...liha ja lihatooted	191	238	271	300	283	303	375
...kala ja kalatooted	1 212	1 540	1 234	1 099	930	785	1 048
...piimatooted	740	688	704	886	1 415	1 270	1 236
...jahu ja tangained	4	6	8	7	19	..	..
...valmisloomasöödad	10	22	18	3	3	5	17
...leiva ja pagaritooted	26	12	15	31	26	266	352
...joogid	255	326	360	434	402	517	653
Ekspordi osatähtsus, %							
Tegevusalad kokku	45,5	46,7	46,3	47,3	48,1	52,1	51,7
Töötlev tööstus	51,0	52,9	52,0	53,5	53,1	58,1	57,1
..toiduainete ja jookide tootmine	28,6	28,7	26,6	27,5	26,9	27,4	27,7
...liha ja lihatooted	12,7	13,2	14,0	14,5	12,2	12,9	13,8
...kala ja kalatooted	80,1	79,6	71,6	75,9	67,3	76,0	76,8
...piimatooted	28,9	23,6	25,0	30,2	36,4	32,4	29,4
...jahu ja tangained	7,1	6,1	6,2	3,9	9,4	..	..
...valmisloomasöödad	4,2	7,4	5,2	1,0	0,8	2,0	5,8
...leiva ja pagaritooted	2,6	1,1	1,2	2,4	1,9	14,2	17,0
...joogid	13,5	18,0	18,3	20,3	17,6	20,0	20,7

* - esialgsed andmed

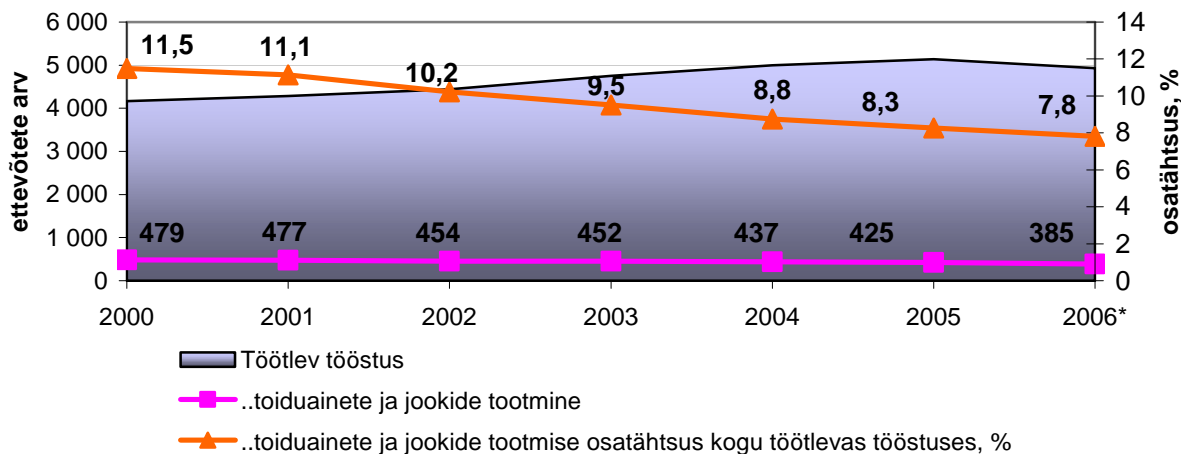
.. – andmed puuduvad

Allikas: Statistikaamet (ESA)

Põllumajandustoodete kaubandusbilanss on olnud negatiivne 1995. aastast alates. Ainult piima- ja kalatoodete osas on kaubandusbilanss olnud positiivne. 2006. aastal eksporditi 28% toiduainetetööstuses toodangust. Traditsiooniliselt oli suurim eksporditud toodangu osatähtsus endiselt kalasektoris, järgnes piimandussektor, samas on kõige kiiremini kasvanud leiva ja pagaritoodete ekspord. Kui aastatel 2000-2004 eksporditi vaid paar protsenti leiva ja pagaritööstuse toodangust, siis 2006. aastal juba 17%.

Lühiajastatistika andmetel oli 2006. aastal toiduainetetööstusettevõtetes hõivatud keskmiselt 17 310 inimest. Neist töötas lihasektoris 2 963, kalasektoris 6 192 ja piimasektoris 2 531 inimest. Samal ajal kui kogu Eesti ettevõtete arv ja tööhõive näitab pidevat kasvu, väheneb seoses tootmise moderniseerimise ja vähem konkurentsivõimeliste ettevõtete sulgemisega toiduainetetööstuse ettevõtete ja seal hõivatute arv igal aastal paari protsenti võrra (joonised 1 ja 2).

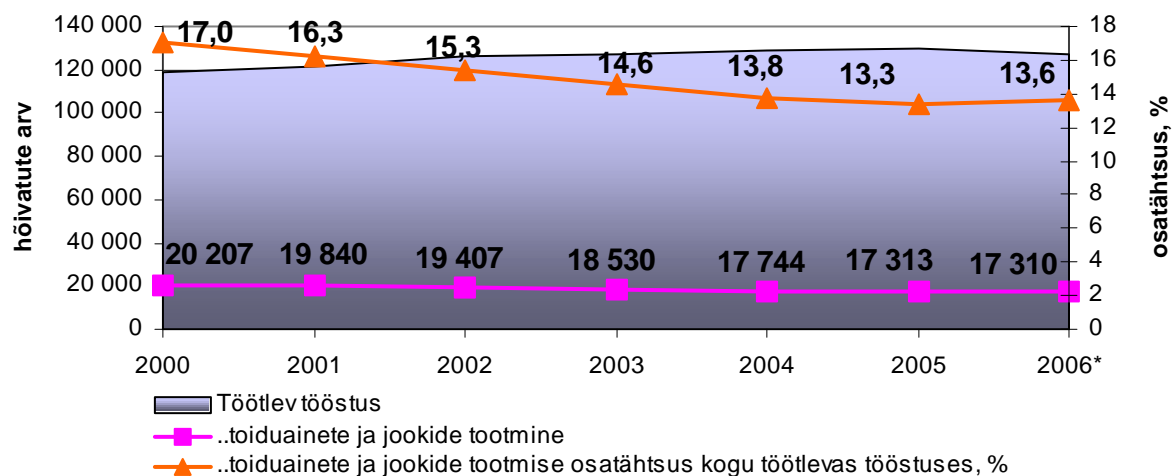
Joonis 1. Toiduaineid ja jooke tootvate ettevõtete arvuline osatähtsus töötlevas tööstuses, 2000-2006

Allikas: ESA

* - lühiajastatistika andmetel

Joonis 2. Toiduaineid ja jooke tootvates ettevõtetes hõivatute osatähtsus töötlevas tööstuses, 2000-2006

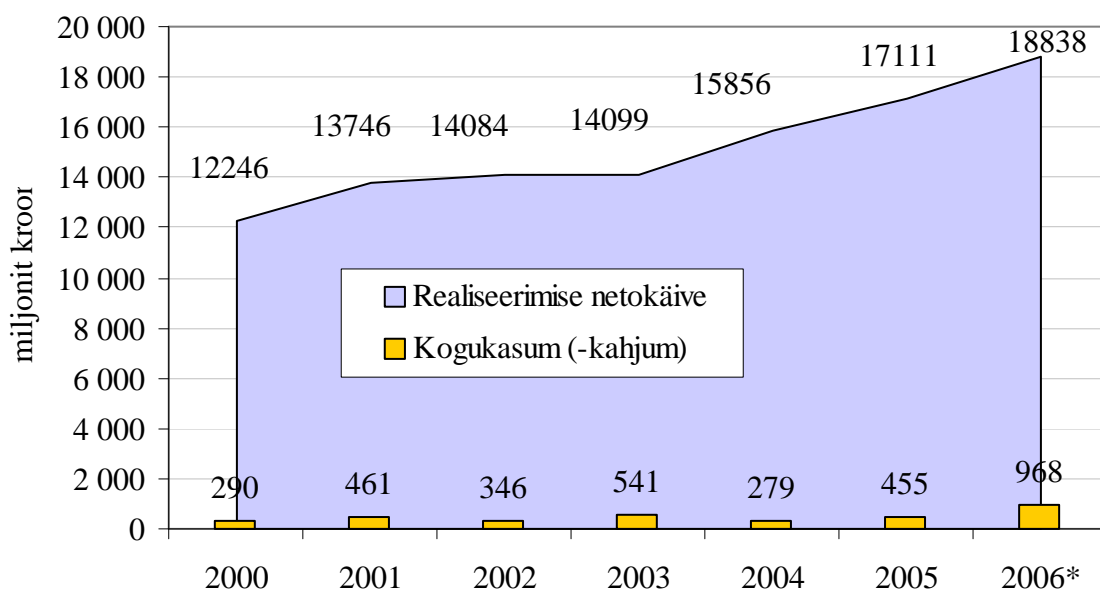

Allikas: ESA

* - lühiajastatistika andmetel

Toiduainetööstuse kasum kokku oli 968 miljonit krooni, mis moodustas käibest keskmiselt 5,1%. Toiduainetööstusi iseloomustab asjaolu, et käibe kasvuga ei ole seni kaasnenud suurem kasum (joonis 3). Ettevõtted on olnud sunnitud hügieeninõuete täitmiseks ja tootmise kaasajastamiseks palju investeerima. Mõningast kasumi suurenemist on aga juba märgata viimase, 2006. aasta, puhul.

Joonis 3. Toiduaineid ja jookide tootvate ettevõtete realiseerimise netokäive ja kogukasum jooksevhindades, 2000-2006

Allikas: ESA

* - lühiajastatistika andmetel

Lisandväärtuse kasv toiduainetetööstuses on olnud aeglasem, kui töötlevas tööstuses tervikuna, seetõttu on tasapisi langenud ka toiduainetetööstuse panus sisemajanduse koguprodukti (tabel 2).

Tabel 2. Toiduainetetööstuse lisandväärtus ja osatähtsus sisemajanduse koguproduktis, 2000-2004

	2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*
SKP jooksevhindades, mln kr	95 491	108 218	121 372	132 904	146 694	173 062	**
Lisandväärtus, mln kr							
Tegevusalad kokku	49 327	57 188	66 212	73 731	85 547	84 080	107 143
Töötlev tööstus	13 393	15 468	17 848	19 978	21 792	23 070	26 678
..toiduainete ja jookide tootmine	2 322	2 495	2 584	2 846	2 752	2 770	3 222
Toiduainete ja jookide tootmise lisandväärtuse osatähtsus SKP-s, %	2,4	2,3	2,1	2,1	1,9	1,6	**

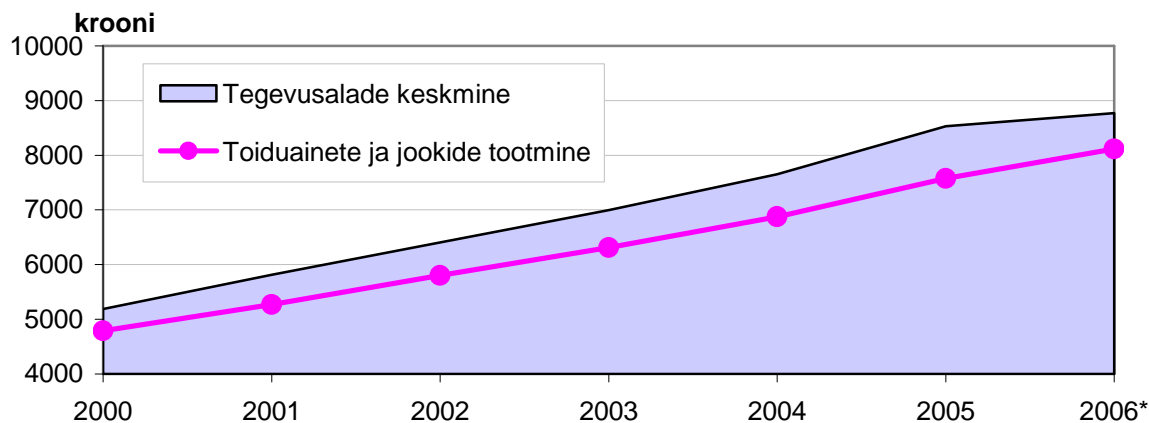
* -esialgsed andmed

** - andmeid ei ole veel avaldatud

Allikas: ESA

Keskmine brutopalk toiduainetööstuses oli 2006. aastal 8117 krooni, mis jääb riigi keskmisele brutopalgale alla 651 krooni, ehk ligikaudu 7,4%. Kuigi palk toiduainetööstuses on kiiresti kasvanud, on lõhe riigi keskmise palgaga seni vaid suurenenud. Alles 2006. aastal on märgata vahe vähenemist (joonis 4).

Joonis 4. Keskmine brutokuupalk toiduaineid ja jooke tootvate ettevõtetes, 2000-2006

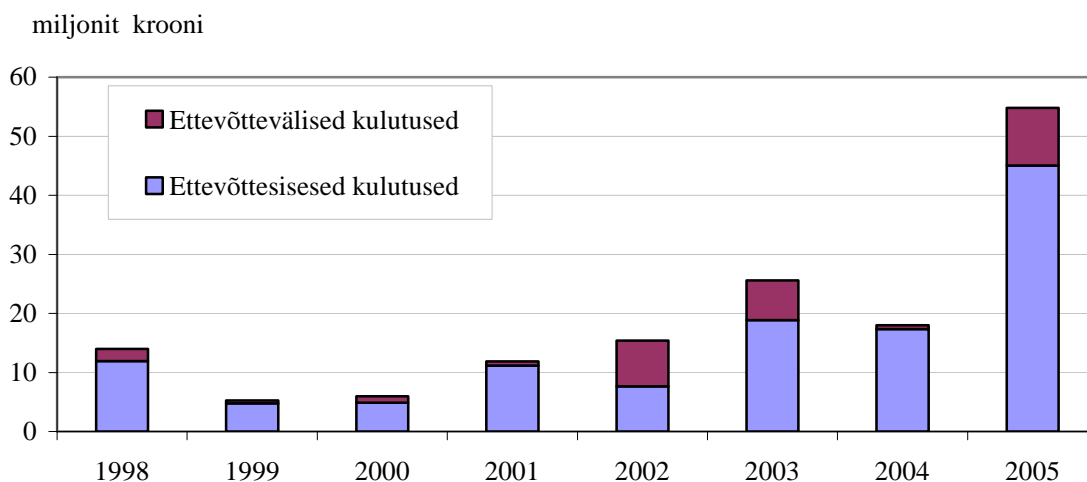

Allikas: ESA

* - lühistatistika andmetel

Eesti toiduainetööstuse üks olulisem kitsaskoht on teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni nõrkus. Suurenev konkurents sunnib aga ka Eesti ettevõtjat järjest enam kinni haarama uute lähenemiste, tehnoloogiate ja innovatsiooni pakutavatest võimalustest, mis eeldab varasemast oluliselt tihedamat koostööd erinevate teadusasutustega. Asjaolu, et toiduainetööstuse ettevõtted on aastatel 1998–2005 investeerinud teadus- ja arendustegevusse ligi 153 miljonit krooni ning viimasel aastal tehtud kulutused moodustavad sellest tervelt 29%, annab märku sellest, et toiduainetööstuse koostöö teadusasutustega ning innovatiivsete projektide käivitamine on aktiveerumas (joonis 5).

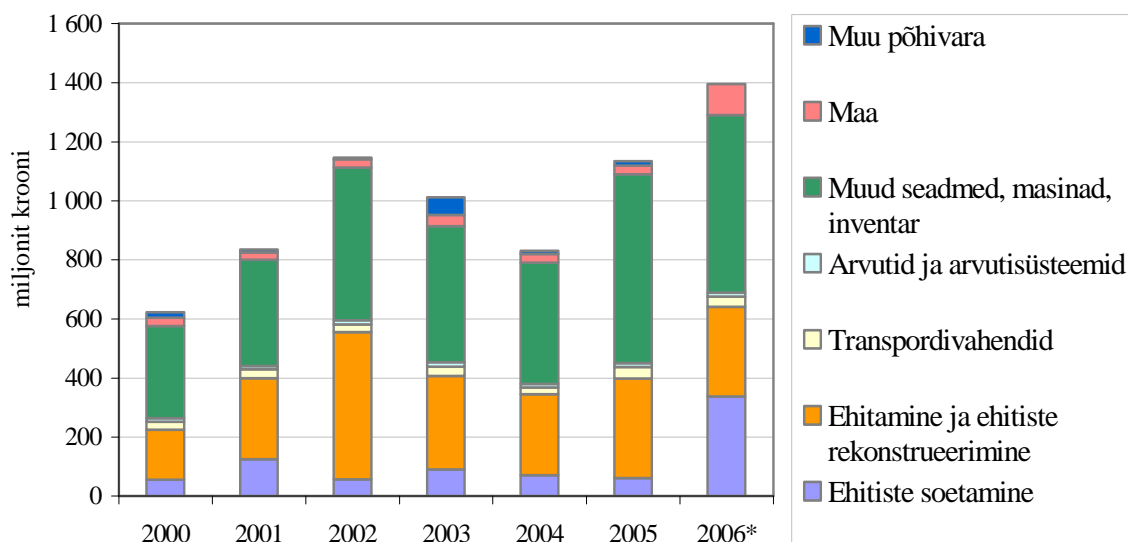
Joonis 5. Toiduaineid ja jooke tootvate ettevõtete kulutused teadus ja arendustegevusele, 1998-2005

Allikas: ESA

Kuigi Eesti toiduainete tööstuse ettevõtted on kõik Euroopa Liidu hügieeninõuetele vastavad, tunnetavad ettevõtted jätkuvat vajadust tootmise moderniseerimiseks, et säilitada konkurentsivõimet ning vastata tarbijate järjest kasvavatele nõudmistele toidu kvaliteedi ja sortimendi osas. 2006. aastal investeerisid toidutööstused peamiselt ehitistesse (45,9%) ning masinatesse ja seadmetesse (43,2% investeeringutest) (joonis 6).

Joonis 6. Toiduaineid ja jooke tootvate ettevõtete investeeringud põhivarasse jooksevhindades, 2000-2006*

Allikas: ESA

* - lühistatistika andmetel